

Almanac de Interlingua

Numero 4 – Januario 2010

Editor: Cláudio Rinaldi (almanacdeinterlingua@yahoo.com.br)

Le curiose theses de Yves Cortez

Yves Cortez cognosceva octo linguas vivente, plus latino, greco e hebraico. Su prime libro esseva *Le français que l'on parle* (2002).

In septembre 2008, un titulo in le web casualmente attraheva mi attention: *El “verdadero” origen de las lenguas romances*. Ma tunc ja non sape tote le gente que le linguas romanic descende del latino?

In celle articulo, Johnny Torres commenta un libro publicate le anno anterior in Francia, cuje nomine explica per se le these de su autor: *Le français ne vient pas du latin!* In iste opera, le ingeniero, urbanista e polyglotta Yves Cortez afirma que le origine latin del linguas romanic es vermente un dogma e non un trovata scientific. Secundo ille, pro justificar iste impossibile ligamine, on inventava le ‘latino vulgar’, un supposite idioma corrupte parlate per le plebe roman, ma que le proprie romanos nunquam affirmava tratar se del lingua latin: on mentiona sovente un *sermo vulgaris*, o sia un lingua popular, que non es necessarimente un latino inculte, como on sole afirmar.

Initialmente, tal pensata sona sin dubita exotic. A mesura que on cognosce melio le argumentos del autor, tamen, on comencia a questionar certe aspectos con plus de interesse. Como pote, per exemplo, que le parolas basic del linguas romanic non proveni del latino? Que le conjunciones latin se ha perdite completamente (le construction de Interlingua attestava le difficultate de trovar particulas commun al linguas de controllo, ducente al resurrection de vocabulos morte como *tamen, nam, sed, olim, preter, igitur* e tante alteres)? Que un populo cuje cultura esseva essentialmente guerrer non succedeva conservar e transmittre le parolas referente al guerra? Que le nomine de ropas e de partes corporal debeva importar se de altere linguas? Que le morphologia e le syntaxe latin non ha conservate practicemente nulle tracto in su linguas filial?

Sovente, on attribue tal divergentias al substractos linguistic. Assi, le francese haberea importate milles de parolas del francico, le romaniano del linguas slavic, le linguas iberic del arabe e assi successivamente. Ma illo non explica como le parola

germanic *guerra* substitueva le latin *bellum* in tote le linguas romanic westeuropee al mesme tempore, ni como le syntaxe del linguas defia le traditional classification genealogic de fundamento purmente vocabular – le syntaxe francese es plus simile a lo del anglese que a lo del italiano, per exemplo.

Cortez es absolutamente competente quando propone iste importante questiones, ben que le explicationes que ille defende sona un tanto imaginative. Ille sustene que le matre del linguas romanic moderne es le *italiano ancian*, un lingua coetanea al latino, como tamen le osco, le umbrio e le falisco. Dunque, le lingua italian non es un ‘filia’ del latino, como afirma le linguistica official, ma un soror sue. Post que le romanos conquistava le Peninsula Italic, iste lingua popular, morphologicamente plus simple, haberea reimplaciate al latino como lingua oral, ben que le latino classic se conservava como lingua documental e litterari – un phenomeno observabile in altere culturas tamen, como in Anglaterra sub domination francese, o hodiernemente in Paraguay, in le pais arabic o mesmo in Vaticano. Plus tarde, le italiano ancian se expandeva al nove territorios del Imperio e se diversificava secundo le substractos regional, conservante tamen parolas quotidian como *guerra, casa, gamba, cinque*, inexistente in latino. Claro, le coexistentia con le latino scripte resultava in le massive importation de parolas erudite, lo que approximava le idiomas litterari e colloquial al longo del tempores.

Iste conclusiones de Yves Cortez non ha convicte le linguistas universitari, qui difficilmente acceptarea discuter le ancestralitate latin del linguas que illes ha denominate ‘neolatin’. In consequentia, le ideas del autor francese ganiava le status de absurde o folle. Ille se proponeva a avantiar con su recercas de modo a superar le difficultate scientific, historic e cultural de comprobar su theoria, ma infelicemente ille decedeva in maio 2009.

Antea, tamen, Cortez habeva comenciate a scriber un nove libro in que ille criticava le etymologias traditional. Ille considerava improbable que *travalio* descendeva de *tripalium*, un instrumento medieval de tortura, o que le verbo francese *aller* veniva de *ambulare*. In iste opera inconcluse, le autor afirma que le parolas moderne se ha formate de un reducte quantitate de elementos basic que ille appellava ‘oronas’. Le modification del parolas passa multissimo lentamente, e le structura consonantal es plus stabile que le vocales. In ultra, le oronas se agglutina pro formar conceptos complexe: le parola *sic* es le fusion del oronas S, ‘absentia’, e C, ‘aqua’. Le theoria oronal explica que parolas como *trabajo, labor, arbeit, rabota, servus, slave, doulevo* e *plebs* comporta tote le orona RB (o su variantes LB, RV, LV), cuje senso original es ‘labor’. Le consonantes additional es affixos specificante le senso de cata parola. Del orona R (o su variation L), ‘lumine’, on derivarea le latin *sol*, le grec *helios* e le sanskrite *suria*, e ancora innumere conceptos como *luna, aurora, radio, hora, era*. De ibi venirea parolas como le germano *jahr* (anno) e le francese *jour* (die), e ancora le parolas relative al color rubie (*red, rot, erythros, ruz*), al forma rotunde (*orbis, aures*), al dimension grande o al crescentia (*gros, grow, green*) e al actiones de torrer e siccar (*urere, arere, aridus*). De su composition con le orona N, ‘non’, on explicarea le etymologia del parolas francese *noir* (nigre) e *nord* (nord), ambe significante ‘sin lumine’.

On debe recognoscer que le methodos de Yves Cortez es un tanto “cabalistic”, e que alcun de su etymologias es francamente speculative, lo que es un characteristic del scientia amateur (ben que le scientia dicte professional ni sempre sia tanto differente). Tamen, le ideas que ille disveloppava e le exemplos que ille lassava es logic e intrigante. Si le essentia de su pensata se demonstrara exacte un die, multe conceptos linguistic petree potera cambiar totalmente. Le differentias

typologic inter le linguas indoeuropee, afroasiatic e uralian poterea simplemente disparer, assi como le conception pedagogic de que studiar latino meliora le comprehension del idioma maternal.

Le morte de Cortez interrompeva su recercas in un momento decisive, de modo que multe cosas restava affirmate ma non sufficientemente comprobate. De tote modo, al fin il es difficile non admitter que su theses merita al minus un investigation plus criteriose ante que on los etiquetta de forma definitive.

Ligamines a qui potera interessar se per le textos mentionate in iste articulo:

www.elcastellano.org/ns/edicion/2008/septiembre/latin.html: ibi on trova le articulo *El “verdadero” origen de las lenguas romances*, per Johnny Torres.

www.etymologie-langues-indo-europeennes.fr: ecce le texto integral del libro inconcluse de Yves Cortez, *Étimologie des langues indo-européennes par la méthode oronale*, gentilmente disponibilisate online per su sposa Joëlle Cortez.

<http://yvescortez.canalblog.com>: le blog de Yves Cortez, ubi ille publicava textos explicative re su libro *Le français ne vient pas du latin!* De iste blog se copiava le photographia que appare al initio de iste edition.

<http://almanacdeinterlingua.blogspot.com>: in nostre blog on trovava sex citationes de Cortez traducte in Interlingua (trovabile in le Wikipedia in francese). Le Almanac regratia a Aender dos Santos, le organisator del blog.

Nostre errores

In le edition anterior, on graphava **comenciar** con duo litteras M, lo que es incorrecte. Secundo le sitio etymonline.com, iste parola veni del latino vulgar *cominitiare*, o sia le juxtaposition del prefixo *com* e le verbo *initiare*, e su senso original es de iniciar se como prestre o consacrar se. Le duple M solo se utiliza quando iste prefixo se adjunge a un parola initiate tamben per M, como *communicar*, *commentar*, *commission*, *commercio*, *commemorar*, *committer*, *commandar*, *commover* etc. Le Almanac regratia a Martijn Dekker per le correction.

Le Almanac in sex pais

Le quantitate de personas qui manifestemente desira recipere le veniente editiones del Almanac de Interlingua in su e-posta cresceva a duodece desde le ultime invio. Assi, le Almanac assecura su circulation in al minus sex pais: Brasil, Peru, Canada, Francia, Polonia e Nederland.